

Oosterse filosofie

China en het confucianisme

Geschiedenis

- Opeenvolging van dynastieën
- Zhou dynastie (1046–256 v.Chr)
 - introductie van ijzer
 - Ontstaan van moderne Chinese schrift
 - Feodale heerschappij
- Perioden:
 - Westers Zhou (tot 771 v.Chr.)
 - Strijd tussen lokale heersers en centraal gezag
 - Oosters Zhou (vanaf 770 – 256 v.Chr.)

Geschiedenis 2

- Oosters Zhou
 - “Voorjaar & herfst” – periode (722 – 481 v.Chr.)
 - “Oorlogvoerende staten” (403 – 221 v.Chr.)
- Qin dynastie (221 – 206 v.Chr.)
 - Vereniging China
 - Bouw van grote muur
 - Boekverbrandingen
- Han dynastie (206 v.Chr. – 220 n.Chr.)
 - Culturele opleving

Chinese filosofie

- Oosters Zhou bloeitijd van filosofie
 - Honderd scholen, o.a. Confucianisme, Mohisme, Taoïsme & Legalisme
- Confucianisme
 - Onderdrukt door Qin dynastie (221 – 206 v.Chr.)
 - Officiële leer van Han dynastie (206 v.Chr. – 220 n.Chr.)
 - Tot de opkomst van Mao officiële staatsleer
 - Alle ambtenaren moesten examen afleggen in de leer van Confucius

Andere scholen

- Mohisme: onpartijdige zorg
 - Het gaat om je gedrag
 - Leidraad: utilitarisme
- Taoïsme: alomvattend principe
 - Wu wei
 - 3 schatten: mededogen, gematigdheid, nederigheid
- Legalisme: Machiavellisme
 - Duidelijke, openbare wetten
 - Heerser moet zich niet laten kennen
 - Het gaat om de positie, niet de persoon van de heerser

I Tjing

- Oudst bekende boek over waarzeggerij
- Mogelijk ontstaan vóór 1000 v.Chr.
- Oudste bekende manuscript (onvolledig):
Oorlogvoerende staten-periode
- Trigrammen gecombineerd tot hexagrammen
verwijzen naar spreuken
- Mogelijk bestudeerd door Confucius in zijn
latere leven

Yin & Yang

- Grondbeginselen Chinese geneeskunst
 - Uitgangspunt, geen gevolgtrekking
- Elkaar aanvullende beginselen
 - Yin: maan, vrouwelijke natuur, verborgen
 - Yang: zon, mannelijke natuur, manifest
- Geen tegenstelling: het een niet zonder het ander
- Genoemd in de I Tjing

Confucius (551 – 479 v.Chr.)

Confucius

- Chinees: Kong Fuzi (meester Kong)
- Geboren 551 v.Chr. In de staat Loe
- Vader: officier in het leger, stierf toen hij 3 was
- Opgegroeid in armoede
- Lid van de shi-klasse (tussen aristocratie en het gewone volk)
- Adviseur van Hertog van Loe
- Conservatief, in de zin van: laat de geschiedenis spreken

Carrière

- Verliet Loe uit teleurstelling over gedrag van de hertog
- Trok rond om zijn ideeën te verkondigen
- Keerde terug op zijn 68e om discipelen op te leiden
- Stelde dat hij niets zelf had verzonnen
- Legde de nadruk op studie van de klassieke geschriften

Confucianisme

- Geen definities, slechts uitwerking van praktijkvoorbeelden
- Leren door navolging
- Nastreven van een wijs oordeel
- Deugdethiek
- Humanistische ideeën
- “Doe anderen niet aan wat je voor jezelf niet zou kiezen”
- Verplichtingen aan familie komen voor die aan de gemeenschap

Bronnen

- Analecten: citaten uit gesprekken met Confucius, geschreven door leerlingen
- Navolgers / commentatoren:
 - Mencius (372 – 289 v.Chr.)
 - Xun Zi (312–230 v.Chr.)
- Tegenspelers: taoïsten
 - Chuang Zi: satirische stukjes

Basisbegrippen

- Li
- Yi
- Ren
- Junzi – de edele
- Rechtzetten van de woorden

Li

- “Riten”, normen, vgl. boeddhistisch dharma
 - Offerceremonie voor voorouders en goden
 - Sociale en politieke instituten
 - Dagelijkse etiquette
- Geïnspireerd door wijze voorgangers
- Gericht op ideale samenleving
 - Li van het ontzag – gericht op heerser
 - Li van de ouders
 - Li van de familie

Yi

- “Wederkerigheid”
- Het juiste doen om de juiste reden
- Contrasteert met eigenbelang
- Gericht op verbetering van algemeen welzijn

Ren

- “Vervulling van verantwoordelijkheid”
- Menslievendheid
- Deugden: waardigheid, ruimhartigheid, oprechtheid, toewijding en vriendelijkheid
- Het juiste midden (vgl. Aristoteles)
- Uitgaan van empathie en begrip voor anderen, niet van regels (extensief gedefinieerd), i.t.t. li

Junzi

- “De edele”
- Ontstaat pas doordat hij zichzelf opvoedt
- Deugdzaamheid
- Innerlijke vrede
- Goed voorbeeld doet goed volgen
- Kent geen wrok, niet naar boven & niet naar beneden
- Blijft altijd aan zichzelf gelijk
- Vgl. Nietzsche: herenmoraal / slavenmoraal

Rechtzetten van de woorden

- Voorkomen van taalmisbruik
- Zijn en taal zijn gescheiden
 - “Wie het innerlijke zijn heeft, heeft ook de woorden”
 - “Wie de woorden heeft, heeft niet het innerlijke zijn”
- Zonder zuivere begrippen geen zuivere oordelen
- Vgl. George Orwell, “1984”: newspeak

Vragen

- Yin & Yang, ook voor westerlingen?
- Li = riten, gewoonten, moraal. In hoeverre is dit iets algemeen menselijks?
- Wat zouden wij eventueel kunnen leren van het confucianisme?
- Hoe zou je het rechtzetten van de woorden in de praktijk kunnen brengen?